

National Research Centre
for the Working Environment

Arbejdstid, sikkerhed og ulykker

Anne Helene Garde

Arbejds miljøforskningsfondens årskonference 2020

Finansieret af Arbejds miljøforskningsfonden

National Research Centre
for the Working Environment

Faculty of Health and
Medical Sciences

- Formål

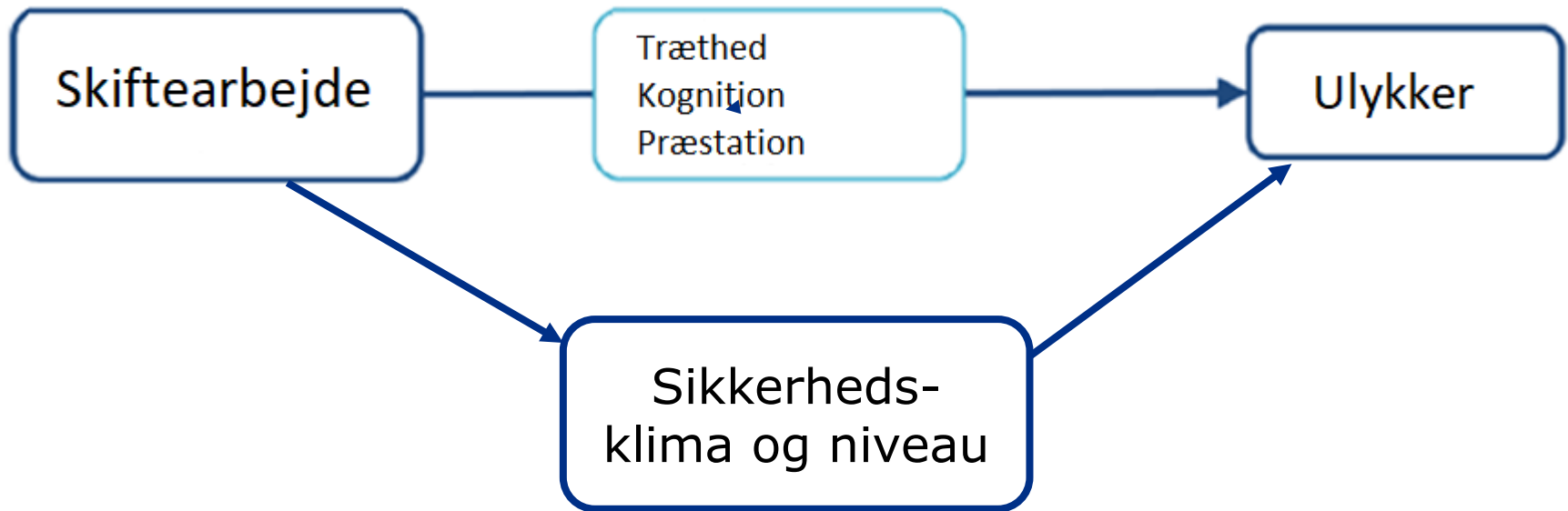
Projekt 'Arbejdstid, sikkerhed og ulykker' har til formål at undersøge betydningen af arbejdstidens tilrettelæggelse for sikkerhed og risikoen for ulykker med særlig fokus på sundhedssektoren.

- Projektet består af to dele:

Delprojekt 1 (ph.d.-projekt): 'Arbejdstid, træthed og ulykker' undersøger betydningen af arbejdstidens tilrettelæggelse for risikoen for ulykker.

Delprojekt 2 (feltstudie): Undersøger om sikkerhedsklimaet og sikkerhedsniveauet ændrer sig på tværs af døgnet.

Baggrund

Population (delprojekt 2):

4 akutafdelinger

	Læger	Sygeplejer sker	Lægesekre- tærer
Inviteret, <i>n</i>	144	378	101
Deltog, <i>n</i>	67 (47%)	198 (52%)	69 (67%)
Kvinder	55%	94%	100%
Alder, gennemsnit	37	43	43
Respondenter med skifteholdsarbejde	82%	66%	87%
Anciennitet i år, gennemsnit	1	6	5

Metoder

- Spørgeskema

sikkerhedsklima, risiko-adfærd, arbejdspress, eksponering for og rapportering af skader, vold og verbale trusler

334 respondenter (54% besvarelser)

- Observationer

orden og ryddelighed, udsmidning af stik- og snitfarligt materiel, håndhygiejne – 'Safety Observer' App

36 observationsrunder med 5163 observationer

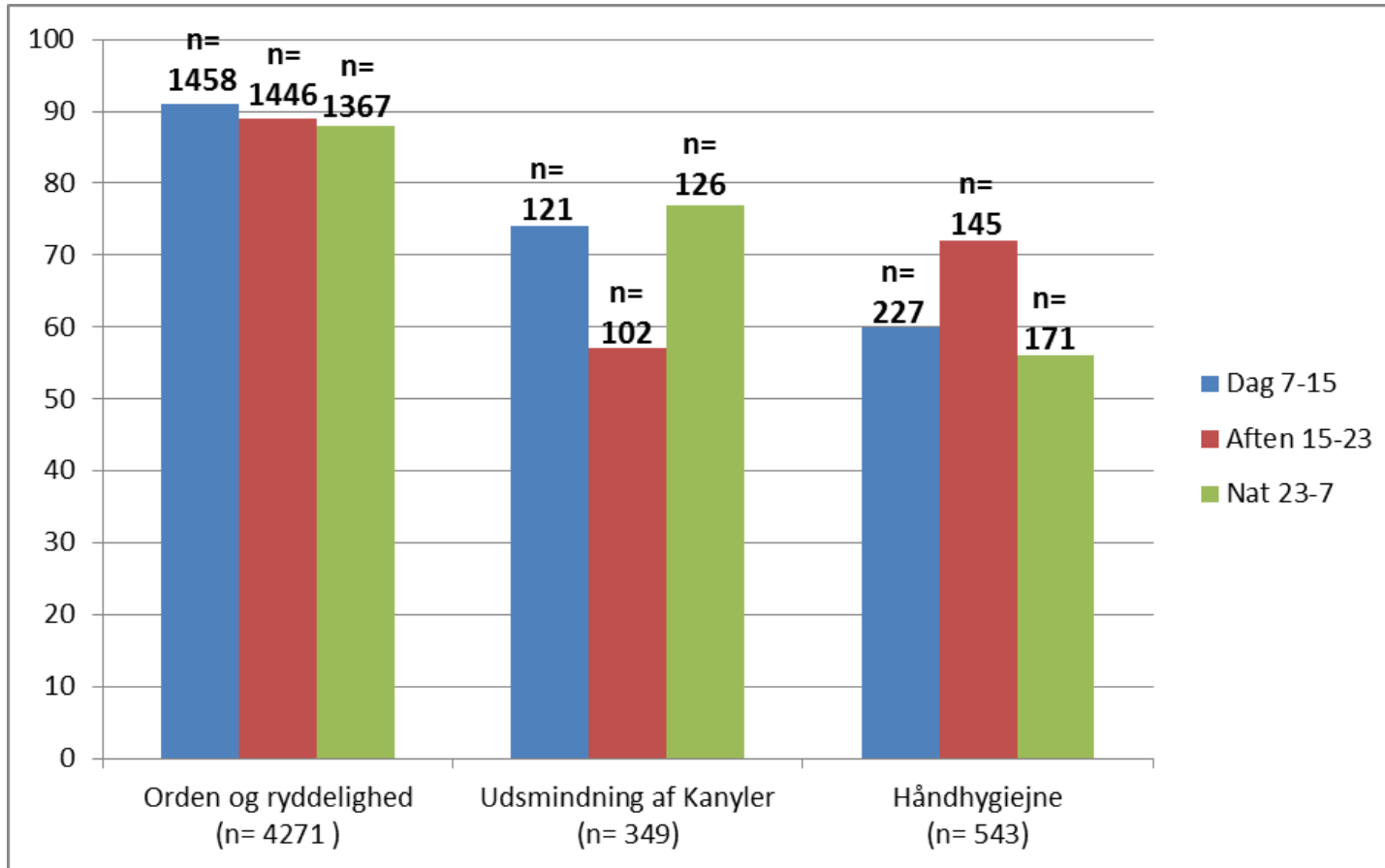
Observationer fra hverdagen

Resultater

- 2-3 gange større risiko for vold og trusler for akutsygeplejersker og -læger
- Arbejdspres og manglende tid (blandt læger og sygeplejersker) og socialt pres (blandt lægesekretærene) var de hyppigste grunde til at tage chancer med arbejdsmiljøet
- Ikke-rapportering: skyldtes at rapportering blev opfattet som for bøvlet, og skader blev opfattet som en naturlig del af arbejdet.

Resultater - fortsat

Ph.d.-projektet (delprojekt 1)

Formål

At undersøge effekten af aftenarbejde, natarbejde og "quick returns" på risiko for ulykker ved hjælp registerdata på ansatte i sundhedssektoren

Vi undersøgte:

- Risikoen for ulykker efter aften og natarbejde
- Risikoen for ulykker efter kort tid mellem to vagter
- Skiftarbejde og risikoen for arbejds-, transport og fritidsulykker

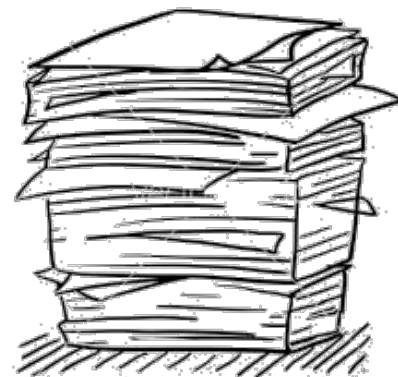
Datakilder – Arbejdstid (delprojekt 1)

Arbejdstidstilrettelæggelse

- Dansk ArbejdstidsDatabase (DAD)
 - Komme og gåtider for ansatte i de 5 regioner fra 2007-2015
 - 264.991 unikke personer
 - Mere end 302.000.000 observationer

2,5 km

Datakilder - Ulykker

Ulykker

Arbejds-, transport- og fritidsulykker

- Skadestuebesøg forårsaget af en ulykke (fra Landspatientregisteret)
- Dødsfald forårsaget af ulykker (fra Dødsårsagsregisteret)

Ulykkestype

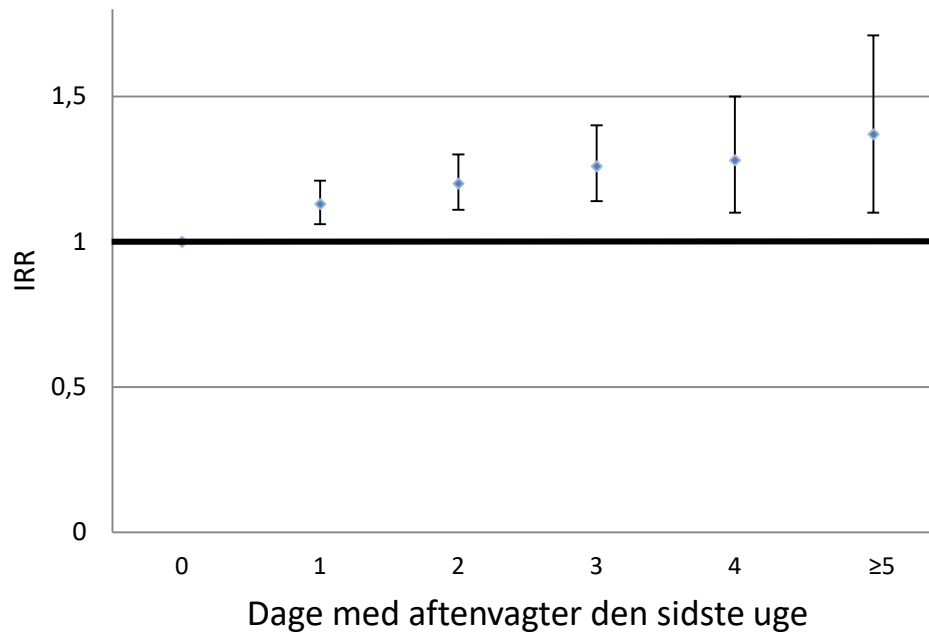
- Arbejdsulykker
 - Betalt arbejde (99%)
 - Transport som betalt arbejde (<1%)
- Transportulykker
 - Transport i fritiden (100%)
- Fritidsulykker
 - Hjemmeaktiviteter og ulønnet arbejde (30%)
 - Sport og motion (16%)
 - Leg og anden fritid (18%)
 - Vital aktivitet (f.eks. Søvn) (11%)
 - Anden aktivitet (25%)

Resultater – sidste uges arbejdstid

	Aftenarbejdere		Natarbejdere	
	IRR	95%CI	IRR	95%CI
Aften arbejde				
Kun dagvagter	1		1	
Aftenarbejde	1.18	1.12-1.25	-	-
Natarbejde	-	-	1.10	1.01-1.20

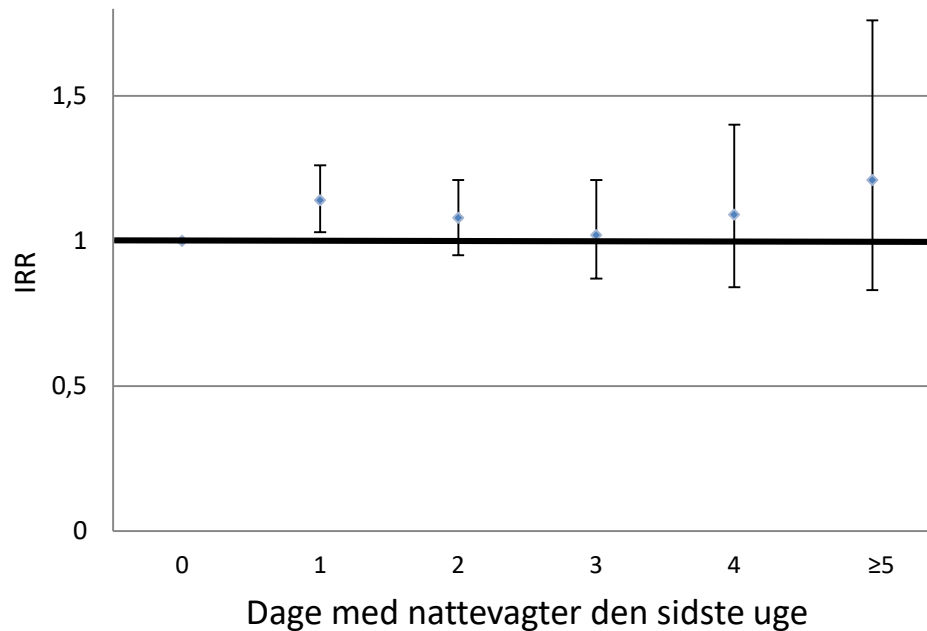
Resultater - Aftenarbejde

Antal aftenvagter de sidste 7 dage

Resultater - Natarbejde

Antal nattevagter de sidste 7 dage

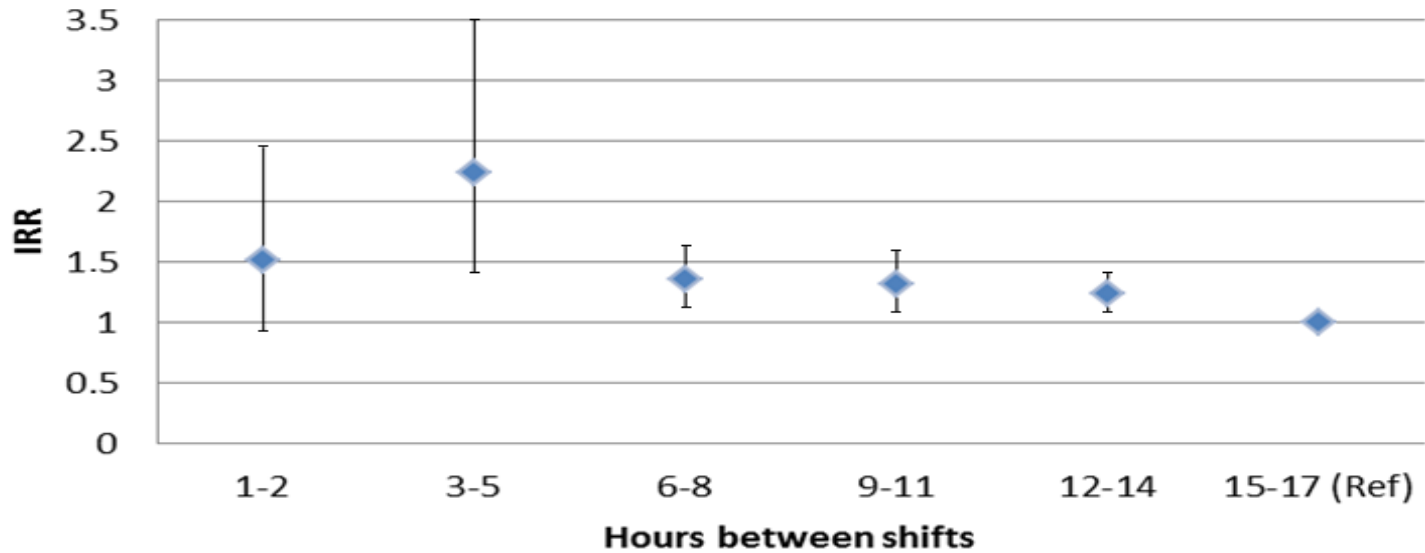
Kort tid mellem to vagter

Formål

At undersøge risikoen for ulykker efter kort tid mellem to vagter

- Tid mellem to vagter (1-17 timer)
- "Quick returns" (≤ 11 timer)
- Antal quick returns i løbet af ugen
- Dage siden en quick return

Resultater – Tid mellem to vagter

Resultater – Tid mellem vagter

- Jo mere tid mellem to vagter jo lavere risiko for ulykker
- Risikoen for en ulykke var 39% højere på dage med en "quick return" (≤ 11 timer) sammenlignet med 15-17 timer
- Antallet af quick returns i den forløbne uge var ikke forbundet med risiko for ulykker
- Risikoen for ulykker var især høj på dagen og dagen efter en quick return

Arbejds-, transport- og fritidsulykker

- En højere risiko for arbejdsulykker under aftenvagter og efter quick returns.
- Der kunne ikke drages nogen klar konklusion om transport- og pendlingsulykker.
- Ikke øget risiko for ulykker i fritiden efter aftenvagter, nattevagter eller quick returns

Konklusion

Resultaterne understøtter evidensen for:

- Forskelle i observerede sikre arbejdsforhold på tværs af vagter på akutafdelinger
- En højere risiko for ulykker hos aften- og natarbejdere sammenlignet med dagarbejdere. En højere risiko for ulykker efter aftenarbejde og natarbejde i forhold til dagarbejde i den sidste uge
- En højere risiko for ulykker efter "quick returns" (≤ 11 timer mellem to vagter) sammenlignet med normal tid mellem to vagter
- Sammenhænge mellem arbejdstid og ulykker gælder især for arbejdsulykker, måske pendlerulykker, men ikke ulykker i fritiden

Populær formidling

Faktaark

- **Højere risiko for ulykker efter aften- og natarbejde samt kort tid mellem vagter.**

[http://pure.ami.dk/ws/files/5228737/Faktaark_68_H_jere_risiko_for_ulykker_efter_aften_og_natarbejde_2019.pdf]

Ny forskning 68

Marts 2019

Højere risiko for ulykker efter aften- og natarbejde samt kort tid mellem to vagter

Portører, sygeplejersker, læger og andre ansatte i sundhedssektoren skal være ekstra opmærksomme på risiko for ulykker i forbindelse med aften- og natvagter samt ved kort tid fri mellem to vagter. Der er risikoen for ulykker nemlig særlig høj. Det viser resultaterne fra et ph.d.-studie på NFA.

Andre arbejdsfelter end fast dagarbejde er udbredt både i Danmark og udlandet - fx i sundhedsvæsenet, som skal kunne tilbyde behandling og pleje døgnet rundt. Derfor har en del ansatte i sundhedsvæsenet aften- og natarbejde. Særligt natarbejde kan gøre det svært at sove og resultere i søvnmangel og træthed. Træthed kan også opstå, hvis man har kort tid mellem to vagter. Det er en væsentlig grund til, at forskere mener, at træthed kan forklare en eventuel sammenhæng mellem arbejdstid og ulykker. Nogle ulykker kan være så alvorlige, at medarbejderne får varige arinder og i yderste konsekvens kan de medføre dødsfald. Det er grunden til, at dette ph.d.-studie fokuserer på at afdække om ansatte med aften- og natarbejde som kort tid mellem vagter har en øget risiko for at komme ud for en ulykke, både i og uden for arbejdstiden.

Risiko for ulykker er højere ved aften- og natarbejde. Resultaterne fra ph.d.-studiet viser, at når man ser samlet på ulykker i og uden for arbejdstiden, så har ansatte i sundhedssektoren en højere risiko for at komme ud for en ulykke, efter at de har haft en uge med en eller flere aften- eller natvagter sammenlignet med en uge, hvor de kun har dagarbejde.

Der er forskel på, hvem der arbejder om dagen, aftenen og om natten, og hvad de laver. Ix forgår det mest administrative arbejde om dagen, mens arbejde med patienter kan foregå på alle tidspunkter af døgnet. Sammenstillingen af personale varierer derfor i løbet af døgnet, og det ser ud til at kunne forklare en del af den øgede risiko. Der er dog fortsat en øget risiko for ulykker efter en eller flere vagter med aften- eller natarbejde.

Aften- og natarbejde og ulykker er udbredt i hospitalvæsenet

Undersøgelsen 'Arbejdsfamilje og Helbred i Danmark' bliver gennemført af det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA). Her spørger man blandt andet deltagerne om, på hvilket tidspunkt af døgnet de sædvanligvis arbejder i deres hovedbeskæftigelse.

Her svarer næsten halvdelen af de deltagere, der er ansat i hospitalvæsenet, at de sædvanligvis har andet end fast dagarbejde i deres hovedbeskæftigelse.

Derudover svarede 7,3 procent af de knap 36.000 deltagere i undersøgelsen, at de inden for de seneste 12 måneder havde været udsat for mindst én arbejdsulykke, som medførte mere end én dags fravær.

Ansættelse arbejdsulykker

I 2017 blev der ansættet omkring 42.000 arbejdsulykker til Arbejdstilrettelæserne. Kilde: smi.dk/arbejdsulykker-17

Sektor	Procent af personer udsat for mindst én arbejdsulykke
Sundhedssektoren	18%
Andre sektorer	16%

Sektor	Procent af personer udsat for mindst én arbejdsulykke (mere end én dags fravær)
Sundhedssektoren	45%
Andre sektorer	40%

■ Fast dagarbejde
■ Andre end fast dagarbejde

Kilde: Arbejdsfamilje og Helbred i Danmark 2018

Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø

Arbejdstid

NFA-Temanyhed om skiftarbejde, helbred og ulykker, november 2019

[<http://bm.peytm.com/v/byveny/rxbzhv/3063978551>]

Tak for jeres opmærksomhed

ahg@nfa.dk